

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

*Кафедра туризму географічного факультету
Кафедра європейських та регіональних студій
факультету міжнародних відносин*

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Кафедра туризму факультету землевпорядкування та туризму

WYŻSZA SZKOŁA SPOŁECZNO-PRZYRODNICZA

IM. WINCENTEGO POLA W LUBLINIE

ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФОНД

Присвячуємо:

140-річчю географії у Львівському університеті

20-річчю кафедри туризму

*Світлій пам'яті доцента кафедри туризму,
старшого лейтенанта ЗСУ Михайла Гамкала*

**ГЕОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА І ТУРИЗМ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

Матеріали

XVI наукової конференції з міжнародною участю

Львів

7 жовтня 2022 р.

Львів – 2022

УДК 338.48(4)

Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали XVI Міжнародної наукової конференції. – Львів, 2022. – 312 с.

Матеріали наукової конференції охоплюють особливості реалізації державної політики в галузі туризму, розробки туристичного продукту, економічного забезпечення туризму, просторового поширення туристичних ресурсів, специфіки підготовки фахівців для туристичної галузі, розвиток спеціалізованих видів туризму, історію туризму.

Авторами збірника є провідні вчені та молоді науковці України, Польщі.

Редакційна колегія:

Мальська М.П., д-р екон. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка.

Антонюк Н.В., д-р істор. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка.

Stefanek H.: doctor, Prezydent i kanclerz uczelni Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. W. Pola w Lublinie.

Шульц С.Л., д-р екон. наук, професор, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.Долішнього» НАНУ.

Мальський М. З., д. екон. н., професор, декан факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка.

Біланюк В.І., к. геогр. н., доцент, декан географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

канд. геогр. н.: Каднічанський Д.А., Гамкало М.З., Романів П.В., Безручко Л. С., Манько А. М.

канд. екон. н.: Мандюк Н.Л., Грицишин А. Т.

Рекомендовано до друку Вченою Радою географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 6 від 21.09.2022 р.)

Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2022

© Автори статей, 2022

3. Брусак В., Сенічак Д. Пам'ятки неживої природи басейнів Пруту і Лазещини у гірському масиві Чорногора (Українські Карпати) // Проблеми геоморфології та палеогеографії Українських Карпат та прилеглих територій. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2019, Вип. 1 (9). – С. 133–153.
4. Зінько Ю., Брусак В., Гнатюк Р., Кобзяк Р. Заповідні геоморфологічні об'єкти Українських Карпат: структура, особливості поширення та використання // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій : матер. міжнар. сем., присв. 90-річчю від дня народж. проф. П. Цися. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – С. 260–280.
5. Рожко І. М., Матвійв В. П., Брусак В. П. Географо-екологічні маршрути Чорногори: навчальний посібник. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 224 с.
6. Słomka T., Kicińska Świederska A. Geoturystyka – podstawowe pojęcia // GeoTurystyka. – 2004. – Т.1. – № 1. – S.5–7.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ПРИРОДООХОРОННОГО, ОЗДОРОВЧОГО, РЕКРЕАЦІЙНОГО ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Петро Войтків, Роман Гурський

Львівський національний університет імені Івана Франка

Львів, Україна

На території новоствореного Червоноградського району спостерігається інтенсивне землекористування, якому сприяють природні умови та вигідне економіко-географічне розташування.

Червоноградський район розташований на північному заході Львівської області. Адміністративний центр – місто Червоноград. Утворений 17 липня 2020 року в рамках адміністративно-територіальної реформи [5].

До складу району увійшли території: Радехівського, Сокальського, частини Кам'янка-Бузького (Добротвірська селищна громада) та Жовківського районів (північно-східні території: Купичівська та Боянецька сільські ради увійшли в Великомоствівську міську громаду), місто обласного значення Червоноград, а також місто Соснівка та селище Гірник, що

знаходились в підпорядкуванні Червоноградської міської ради [7].

Червоноградський район межує на півночі з Волинською областю (Володимир-Волинським та Луцьким районами), на південному-сході із Золочівським районом, на півдні і південному-заході – з Львівським районом Львівської області. На заході район межує з Люблінським воєводством республіки Польща.

Згідно природно-сільськогосподарського районування, південь території району відноситься до зони Полісся, Західно-Поліської провінції, Мало-Поліського округу, а північ – до зони Лісостепу, Західно-лісостепової провінції, Рівненсько-Луцького округу. В межах району виділяють такі природно-сільськогосподарські райони: Сокальський (північ), Радехівський (центр і північний-схід) та Кам'янка-Бузький (південний-захід та південь) [3].

Площа Червоноградського району складає 299 703,3 га, серед яких на сільськогосподарські землі припадає 193 319,97 га (64,5 %), ліси та інші лісовкриті землі займають 76 249,94 га (25,44 %), забудовані землі – 15 190,03 га (5,01 %), водно-болотні ресурси – 9 325,43 га (3,11 %) та відкриті землі без рослинного покриву – 1 073,42 га (1,14 %).

Крім земель з інтенсивним землекористуванням, в районі знаходяться землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення. Саме аналіз структури цих земель є метою наших досліджень.

Зокрема, землі природоохоронного призначення – це ділянки суші і водного простору з природними комплексами та об'єктами, що мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, яким відповідно до закону надано статус територій та об'єктів природно-заповідного фонду [2].

До них включають природні території та об'єкти (природні заповідники, національні природні парки, біосферні заповідники, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища), а також штучно створені об'єкти (ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва) [2; 4].

Площа земель природоохоронного призначення складає 5 007,09 га (табл. 1). Ці землі нерівномірно розподілені по території району і більше поширені в північній і центральній частині. Зокрема, на території Сокальської (2 917,1 га) та Радехівської (1 649,09 га) міських

громад. У всіх інших громадах ці показники є меншими, або взагалі відсутні (рис. 1, табл. 1).

Найбільші площі земель природоохоронного призначення припадають на території Волицької (579,0 га), Тудорковицької (1 109,00 га), Тартаківської (477 га), Хоробрівської (300 га) та Поторицької (418 га) (всі Сокальська міська громада), Дмитрівської (195,7 га), Немилівської (1 453,30 га) і Березівської (142,00 га) сільських рад. У всіх інших адміністративних утвореннях району ці землі мають менші площі, або взагалі відсутні (рис. 1, табл. 1).

З метою збереження цінних високопродуктивних лісонасаджень, відтворення лісової фауни, в межах Червоноградського району виділено такі природоохоронні території та об'єкти [1; 6]:

1. Загально-зоологічний заказник місцевого значення «Пукачів» (1 649 га) – Радехівське лісництво;

2. Лісовий заказник загальнодержавного значення «Лопатинський» (109 га) – Лопатинське лісництво;

3. Заповідне урочище «Грицеволя» (33 га) – Лопатинське лісництво;

4. Заповідне урочище «Топорівське» (95,9 га) – Нивицьке лісництво;

5. Борове – заповідне урочище місцевого значення (25 га);

6. Борок – заповідне урочище місцевого значення (34 га);

7. Великий Ліс – лісовий заказник місцевого значення. Розташований у межах Сокальської і Радехівської (частково) громад, на південний схід від міста Сокаль, біля села Комарів. Площа – 1469 га. Перебуває у віданні Радехівського ДЛГ, Сокальське лісництво;

8. Великомоствівське заповідне урочище місцевого значення (27 га);

9. Волицький заказник – ботанічний заказник загальнодержавного значення (150 га);

10. Двірцівський заказник – ботанічний заказник місцевого значення (63,9 га);

11. Федорівка – ландшафтний заказник місцевого значення (1409 га).

На території Червоноградського району незначні площі займають землі оздоровчого призначення (6,79 га), до яких відносять землі, що мають природні лікувальні властивості, які використовуються для профілактики захворювань і лікування людей.

Вони представлені тільки в межах території Сокальської міської громади у Поторицькій (3,19 га) сільській раді та міській раді Жвирки (3,60 га) (рис. 1).

Аналіз земель рекреаційного призначення на території району показав, що вони займають всього 24,64 га. До них належать земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень міст та інших населених пунктів, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації [2; 4].

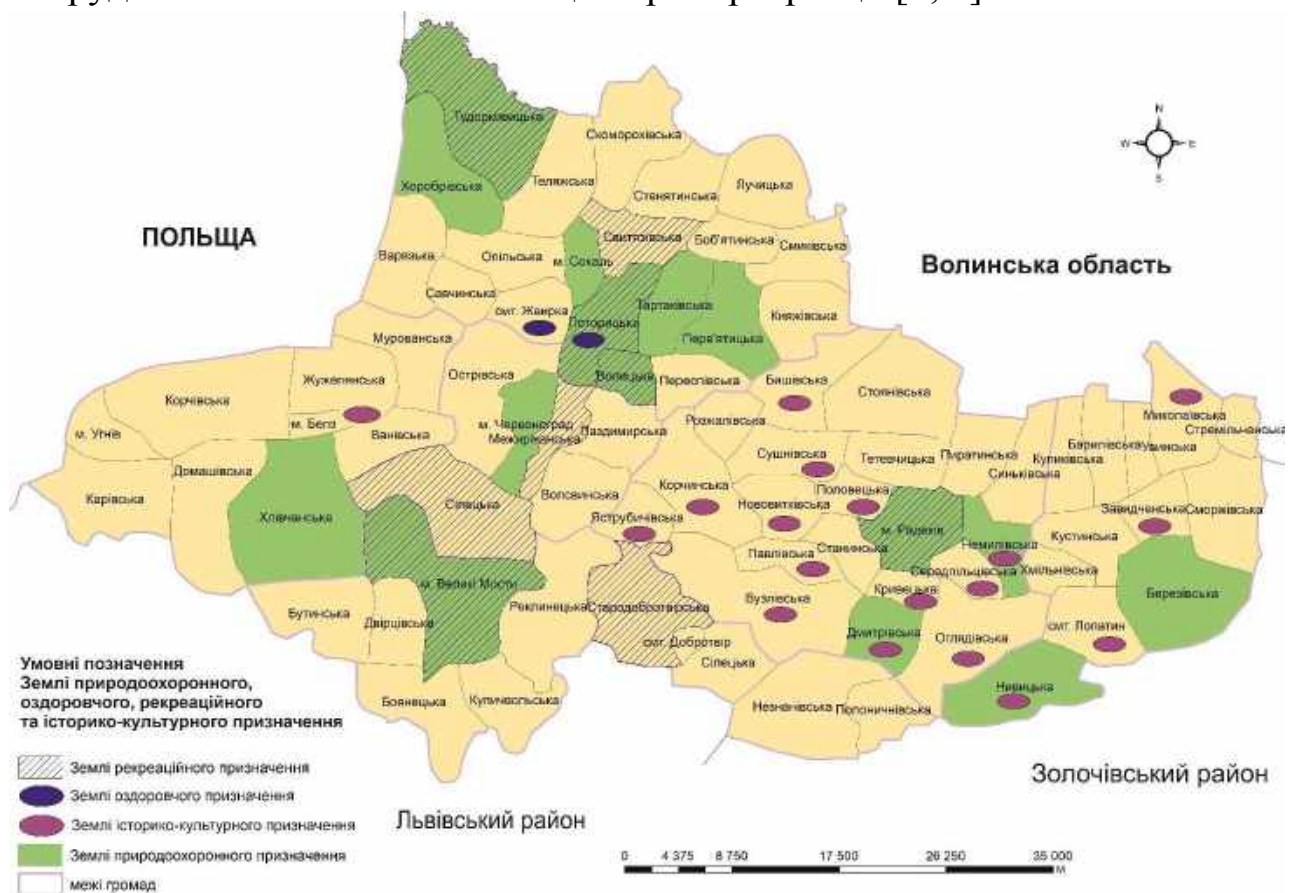

Рис. 1. Розподіл земель природоохоронного, рекреаційного, оздоровчого та історико-культурного призначення в Червоноградському районі

Незначні площі таких земель представлені в межах Сокальської і Червоноградської міських громад. Зокрема, на територіях Межирічанської (9,48 га), Тудорковицької (3,25 га), Поторицької (3,01 га) сільських рад та міської ради Сокаля (3 га) (рис. 1).

Дещо більші площі займають землі історико-культурного призначення, до яких належать землі, на яких розташовані: історико-

культурні заповідники, музеї-заповідники, меморіальні парки, могили, історичні або меморіальні садиби, будинки, споруди і пам'ятні місця, пов'язані з історичними подіями, площі, залишки стародавнього планування і забудови міст та інших населених пунктів, споруди цивільної, промислової [4].

Табл. 1

Землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення по територіальних громадах Червоноградського району [8]

Адміністративні утворення	Землі природоохоронного призначення, га	Землі оздоровчого призначення, га	Землі рекреаційного призначення, га	Землі історико-культурного призначення, га
Белзька міська громада	150,00	–	–	36,52
Великомостівська міська громада	52,00	–	2,20	–
Сокальська міська громада	2917,10	6,79	11,66	–
Червоноградська міська громада	1,00	–	10,48	–
Радехівська міська громада	1649,09	–	–	6,56
Лопатинська селищна громада	237,90	–	–	1,94
Добротвірська селищна громада	–	–	0,30	–
Червоноградський район	5007,09	6,79	24,64	45,02

Площа земель історико-культурного призначення в межах району складає 45,02 га. Найбільші площі спостерігаємо на території міської громади Белза (36,52 га).

Незначні площі знаходяться на території Радехівської та Лопатинської громади (Бишівської, Вузької, Дмитрівської, Завидченської, Корчинської, Кривецької, Миколаївської, Немилівської, Нивицької, Нововитківської, Оглядівської, Павлівської, Половецької, Середпільцівської, Сушнівської та Яструбичівської сільських рад, а також в селищній ради Лопатина) (рис. 1, табл. 1).

Висновки. Червоноградський район є добре забезпеченим землями природоохоронного призначення, що позначається на

екологічному стані земельних ресурсів, у їх стійкості. Але їх розподіл є нерівномірним і в основному пов'язаний з ареалами поширення лісів.

Землі оздоровчого і рекреаційного призначення також представлені по багатьох адміністративних утвореннях, однак їх площа є незначною. Дещо більшою є площа земель історико-культурного призначення, які також поширені фрагментарно.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія. [Електронний ресурс]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Радехівський_район.
2. Земельні ресурси України / за ред. В.В. Медведєва, Т.М. Лактіонової. – К., 1998. – 150 с.
3. *Мартин А.Г.* Природно-сільськогосподарське районування України : монографія / Мартин А.Г., Осипчук С.О., Чумаченко О.М. – К. : ЦП «Компринт». – 2015 – 328 с.
4. *Паньків З.П.* Методичні вказівки до практичних робіт з курсу «Земельні ресурси і земельний кадастр». Львів, Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 72 с.
5. Постанова Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807-ІХ «Про утворення та ліквідацію районів». [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> .
6. Природно-заповідний фонд Сокальського району. [Електронний ресурс]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Природно-заповідний_фонд_Сокальського_району .
7. Червоноградський район – Вікіпедія. [Електронний ресурс]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Червоноградський_район.
8. Форма №6-зем, 2021 р.